

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики

4 листопада 2020 року

Веде засідання заступник голови комітету КРАВЧУК Є.М.

КРАВЧУК Є.М. Я думаю, що вже є, колеги, у нас і кворум, і я бачу точно пані Федину, і пана Качного бачу. Чи є вже звук? Ми включили, нас чують, бачать? Да. Пан Абдуллін тут. Пан Княжицький. Я бачу і пана В'ятровича. Все, у нас є, в принципі, і кворум. І пан Гео Лерос є. Да, всі є.

Колеги, у нас сьогодні таке спеціальне засідання нашого комітету, воно пройде фактично в розширеному форматі за участі працівників міністерств. До речі, ми звертались до різних міністерств, більшість з них відгукнулись, крім Міністерства фінансів, не бачу, мабуть вони і не підключились. Але є, звичайно, представники міністерства нашого профільного: Міністерства культури та інформаційної політики. Є представники Мінрегіонбуду: заступник міністра пан Негода. А від Мінкульту пані Петасюк. І є пані Фоменко також з Мінкульту, тобто є двоє заступників.

Також у нас є представники Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, представники асоціацій, з Української асоціації районних та обласних рад, а також із Всеукраїнської асоціації громад і Асоціації міст України та Асоціації територіальних громад. Також директор Українського центру культурних досліджень.

У нас є розданий в матеріалах регламент заходу. У мене прохання, щоб ми просто проголосували і так і йшли по цьому регламенту. Тут є зазначені виступи. І, звичайно, для народних депутатів є пріоритетне право давати свої коментарі, запитання, обговорення.

І у нас, я одразу хочу забігти наперед, є рекомендації до рішення комітету, але ми його сьогодні не будемо приймати. Ми його доопрацюємо,

можливо ще хтось захоче письмово надіслати, і на одному з наступних засідань комітету уже проголосуємо саме рішення.

Отже за регламентом я коротко скажу, в чому прохання зміни.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Ми проголосуємо порядок денний і регламент?

КРАВЧУК Є.М. Так. Єдине, що у мене прохання одразу, в регламенті поставити першою доповідь – після там вступних слів моїх і пана Качного, якщо він захоче – доповідь Міцерук Олени Григорівни – це представник Уповноваженого Верховної Ради. Бо вони зробили певний аналіз діяльності культурних закладів, як вони, ну, мережі. І було б доречно вислухати спочатку аналіз, а потім пропозиції, плани і так далі.

Тому ставлю на голосування регламент і порядок денний, він, власне, з одного питання складається з нашого.

КАЧНИЙ О.С. Тоді треба міняти...

КРАВЧУК Є.М. Так, так, чути.

КАЧНИЙ О.С. Добрий день.

КРАВЧУК Є.М. Можете повторити хто.

ЛЕРОС Г.Б. Пане Качний, тебе не чути. Пане Качний,

КРАВЧУК Є.М. Ви, здається виключили, мікрофон, пане Качний. Не чути зараз, включити потрібно мікрофон. Ні, воно виключено.

ЛЕРОС Г.Б. Може це все, що хотів сказати пан Качний?

КРАВЧУК Є.М. Ні, я впевнена, що він хотів сказати більше. Більше того він голова профільного підкомітету.

ЛЕРОС Г.Б. Це жарт був.

КРАВЧУК Є.М. О, є!

КАЧНИЙ О.С. Я на зв'язку. Добрий день.

КРАВЧУК Є.М. Так, добрий день. У вас була якась пропозиція?

КАЧНИЙ О.С. У мене ні.

КРАВЧУК Є.М. Ну добре, буває і так. *(Сміх)*

ЛЕРОС Г.Б. Тож це не був жарт, я був правий.

КАЧНИЙ О.С. Ні. У нас не було зв'язку. Я не чув просто, що там відбувається.

КРАВЧУК Є.М. Все нормально. Ми тепер вас чуємо.

Добре. Тоді, будь ласка, давайте проголосуємо за порядок денний і за регламент ведення. Хто за? Я так бачу, що всі одноголосно.

ЛЕРОС Г.Б. Всі – за.

КРАВЧУК Є.М. Так, дякую.

Добре тоді, з вашого дозволу, коротко хотіла би сказати кілька слів. У нас взагалі тема дуже, як кажуть, важлива і актуальна, особливо в світлі того, що вперше якраз одночасно вся країна була на виборах місцевих, тепер усі

мешканці України живуть в об'єднаних територіальних громадах. Тобто фактично завершилась ця реформа децентралізації. І що ми бачимо? Уже ми можемо проаналізувати як з 2014 року це все починалось, як ми бачимо в 2020-му є хороші приклади і є не дуже хороші приклади.

У мене єдине ще прохання, можете зараз виключити звук, хто, щоб не було подвійного.

Фактично до 2014 року було дофінансування міжбюджетних трансфертів, але були зміни в 2014 році до Бюджетного кодексу і до статті 90-ї, внаслідок чого якраз для сфери культури не були передбачені компенсаторні механізми і якраз інфраструктура і заклади культури були фактично передані громадам. І для кого це було і є пріоритетом – є хороші приклади, я трошки далі про це розповім – на жаль, не усюди: ми бачимо і закриття, і там скорочення. І тут ми розуміємо, що, звичайно, повністю ця мережа, яка там існувала з початку 90-х, вона очевидно в такому вигляді не може існувати хоча б через те, що і в будинках культури і в бібліотеках, особливо в сільській місцевості, немає опалення, туди не ходить ніхто крім працівників, які там працюють на чверть ставки чи на півставки. І однозначно потрібно змінювати саму філософію і переходити до надання культурних послуг, робити їх, акумулювати їх в цих центрах надання культурних послуг, щоб там були і бібліотеки, і якісь гуртки, і та далі.

Нагадаю, що ми в 2019 році були з виїзним засіданням в Луцькому, воно було дуже корисне. І ми тоді якраз ознайомилися із закладами культури, і тоді ще відвідали мистецькі школи, які також фінансуються з місцевих бюджетів. За закон звичайно прописано, що рівень культурних послуг має бути при об'єднанні, при створенні громади не нижчим, ніж він був до цього. Але, на жаль, ми бачимо, що дуже часто заклади культури не є пріоритетом для місцевої влади, яка спочатку хоче, не знаю, зробити там освітлення, якісь дороги, а потім думати про клуби.

Ми разом з Міністром культури кілька тижнів тому були з поїздкою в Тернопільській області і відвідали Теремовлянську ОТГ, якраз побачили

приклад отаких от реформованих закладів як це може бути. І це хороший приклад, однозначно може бути як один із прикладів для наслідування.

Власне, що я бачу і як мають виглядати ці якісні послуги? Однозначно треба сфокусуватись на створенні сучасної інфраструктури, однозначно це мають бути в першу чергу або ремонти діючих закладів. І от якраз на прикладі Тереховлянської ОТГ, я можу вам розповісти, як зробили вони. Вони дійсно об'єднали там будинки культури. Це фактично районний центр до цього був і села навколо, тобто це там міська ОТГ, але з селами. От якраз ми були в селі в цьому ОТГ, де створений на основі одного із там будинків культури, він став центром надання оцих от культурних послуг. Ремонт був зроблений там з соцеконому одного з депутатів і з коштів громади, тобто це було спільне фінансування.

Звичайно, що другий аспект це фінансове забезпечення, і тут однозначно має бути допомога з державного бюджету. Ми, власне, уже бачимо в Бюджетних висновках, що вперше закладаються кошти якраз на субвенцію місцевим громадам. Зараз на них закладено, от я перевірила, 300 мільйонів гривень на наступний рік якраз от на субвенцію на співфінансування створення центрів надання культурних послуг. Тому тут ми зможемо якимось чином допомогти.

І звичайно кадрове забезпечення. Знову ж таки цій ОТГ дуже пощастило, бо в Тереховлі є відповідний коледж якраз і там готують фахівців. І дуже було приємно бачити, що, наприклад, хореографи, ті, хто викладають співи, це молоді люди – їм по 28 років. І крім того, що вони отримують зарплату, там оклад, який є у всіх, ОТГ їм доплачує у вигляді 100% їхньої заробітної плати і це є достатньою фінансовою мотивацією, щоб не виїжджати кудись: чи в обласний центр чи в Польщу – і жити в цьому селі чи в сусідньому селі. І це дійсно молоді люди там працюють.

На прикладі там бібліотеки, вони об'єднали дитячу бібліотеку і шкільну, бібліотекар працює повний день і також отримує премію у вигляді 100%. І вони там за свої кошти, наприклад, оновили фонди. Як хороший приклад.

Також однозначно ми будемо, ми маємо вдосконалити законодавство. Я дуже дякую колегам, які уже приєднались до підписання законопроекту, який вносить зміни до Закону про культуру, який є якраз необхідний для створення цієї мережі центрів надання культурних послуг. Уже представники нашого комітету підписали. Я дякую, от пан Павленко також підписав, пан Абдулін, пані Констанкевич. Пан Сушко, звичайно, третім, по-моєму, чи четвертим.

Я маю на увазі, що це підписано представниками не лише нашої фракції, але і інших фракцій, і розроблено разом з Мінкультом. Тому ми сподіваємося, що ми його приймемо найближчим часом. Спробуємо, однозначно на цій сесії його потрібно приймати і бажано до нового року, щоб була оця якраз нормативна база для реалізації проекту.

Також варто все-таки подумати над удосконаленням умов здійснення меценатської діяльності і фінансування проектів розвитку культурної інфраструктури ДФР, Державним фондом і Українським культурним фондом. До речі, на УКФ ми маємо зараз теж фінансування, яке закладене, це 690 мільйонів чи 697. І дуже приємно, що є окрема програма, дві навіть програми, які є клікабельні для, власне, надання культурних послуг на рівні громад.

Це програма УКФ "Культура. Туризм. Регіони", туди входять і туристичні маршрути, і локальні музеї, і локальні фестивалі, і "туристичні магніти", а також програма УКФ "Культурні столиці України". І якраз в наступному році вперше буде вона реалізована: Маріуполь і ще одне місто, я от забула де, точно Маріуполь і ще менше місто уже обрані культурними столицями. А також буде лот "Книжкова столиця України".

А також що ми будемо мати, яку ще субвенцію? Це програма "Велика реконструкція". Очевидно вже розкажуть в Мінкульті трошки більше, як вони бачать ці принципи відбору і які критерії відбору. Але щодо фінансування, то, як ви знаєте, ми комітетом рекомендували збільшити фінансування цієї бюджетної програми. Зараз закладено 1 мільярд. В Бюджетних висновках вже додано 2 з половиною мільярди гривень, тобто загалом 3 з половиною мільярди

гривень на цю програму "Реставрації архітектурних і культурних пам'яток" і туди потраплять абсолютно усі області, регіони України, об'єкти з усіх регіонів.

В принципі, я думаю, що далі я передам вже слово по міністерствам і представникам Уповноваженого. І ми ще будемо мати час обмінятися думками наприкінці.

ЛЕРОС Г.Б. Пані Кравчук, а можна запитання до вас?

КРАВЧУК Є.М. Так.

ЛЕРОС Г.Б. Скажіть, будь ласка, а наскільки вплине ситуація з пандемією на ті всі затрати, які зараз ось стосовно "Великої реконструкції"? І як, якщо ситуація буде погіршуватись, наскільки доречним буде використовувати ці кошти саме на реконструкцію, а не на хворих від COVID-19?

КРАВЧУК Є.М. Це жодним чином не має стосунку до коштів, які виділяються на боротьбу з пандемією. Це абсолютно окремі бюджети і вони набагато більші, врази більші ніж те, що виділяється на "Велику реконструкцію".

І що я теж можу сказати, от під час візиту, знову ж таки ми там відвідували і замки, і різні пам'ятки, і тут якраз представники Мінкульту в інші регіони ще їздили і можуть сказати. Ви знаєте, для того, щоб, є навіть таке поняття "романтичні руїни", ось щоб навіть ці "романтичні руїни" були туристичною якоюсь атракцією, вони не можуть бути грудюю каміння. Бо є просто такі об'єкти, які, на жаль, щороку просто обвалюються, немає там ні накриття, нічого.

І якщо говорити в якомусь відсотковому значенні, то взагалі фінансування культурної сфери у нас на рівні 0,1% від ВВП – це дуже низький відсоток, це десь як в Албанії. Тому це все одно менші кошти, які просив комітет і за яке рішення ми всі голосували, бо ми там за більші кошти

зверталися про виділення. Це менші кошти, але це принаймні той мінімум, з якого ми можемо почати наступного року. І ця програма я сподіваюсь, що вона буде на кілька років, так як заявляв міністр і, в принципі, так є в указі Президента.

ЛЕРОС Г.Б. Чудово. Дякую за відповідь.

КРАВЧУК Є.М. Да. Дякую вам.

Пане Качний, пропонуємо вам як голові підкомітету слово.

КАЧНИЙ О.С. Добрий день!

Шановні колеги, ви дійсно підняли питання дуже складне, тому що у нас сьогодні при тому, що є така незрозуміла для багатьох людей на місцях децентралізація, при тій "справке", яка на сьогодні є, у вас всі документи є, ми не будемо перераховувати всі проблеми, які тут прописані, але дійсно вони існують.

І якщо перейти до практики, для того щоб і виправити питання щодо юридичного статусу, щодо фінансування і можливості фінансування громадами тих закладів, які до них сьогодні потрапили після тої децентралізації і передачі від районів до ОТГ і по іншим напрямкам, є така пропозиція. Щоб багато тут не говорити, тому що нам надано багато рекомендацій і "справок", інформація, яка дає можливість, ви бачите всю картину в цілому.

Щоб б хотілося? Я планував зробити виїзне засідання в Київській області. На жаль, карантин не дав можливості побачити, як на практиці сьогодні існує і працює державна гілка, тобто Департамент культури обласної державної адміністрації: як вони співпрацюють з обласною радою через комісію по культурі? І як це працює на місцях по діючому вже законодавству, як може бути співпраця щодо субвенцій, підтримки і таке інше? Чи є можливості взагалі у тих ОТГ, які створені сьогодні в Київській області, утримувати і бібліотеки, і будинки культури, і ті гурти, які там завжди існували до цього? Тому я думаю,

по-перше, якщо ви даєте добро, у мене план повністю вже готовий для такого виїзного засідання.

І друга частина такого засідання стосується якраз ще і дітей, тому ми хотіли там порівняти будинки сімейного типу із школами-інтернатами державними. Як взагалі і в чому різниця? І як там в тому чи іншому будинку сьогодні виховуються діти?

Тому я хотів би, що зробити? Перейти до таких, багато не буду говорити. Щоб я хотів, щоб ми зробили в нашому комітеті? Ми всі закріплені, наші фракції і наші депутати працюють в різних областях. Якщо ми підготуємо належну "справку" по кожній області, яку ми можемо зробити, ну нехай не всі там 24-и області, може у нас буде там 15-10 областей, по яких можна зробити показово аналіз, чіткий аналіз з місця. Не так, як оце зробили нам сьогодні організації, які не знаходяться як там кажуть "на землі", а підготувати "справки", які є від районів і областей. І тоді ми зрозуміємо, яка взагалі дійсно існує ситуація щодо фінансування і можливості отримання при цих фінансах і децентралізації, яка сьогодні відбувається в країні.

Ми таку "справку" по Київщині підготували. І я думаю, якщо ми зробимо такі "справки" по різних областях, могли би відпрацювати з належними міністерствами і з тими державними установами, від яких залежить сьогодні виправлення ситуації щодо бюджету і щодо якраз децентралізації в тому вигляді, в якому сьогодні існує і яка проголосована нашою Верховною Радою. От така у мене є пропозиція.

Тому, якщо ви будете не проти, я готовий надати план виїзного засідання і зробити таке засідання якраз в умовах децентралізації: побачити як існує сьогоднішня система.

КРАВЧУК С.М. Ми безумовно не проти.

КАЧНИЙ О.С. Все інше є у нас в цих "справках", які нам сьогодні надали, я не хочу повторюватись, тому що тут всі проблеми прописані. А

хотілося б почути якраз голос людей, які виконують сьогодні ті закони вже, точніше, живуть по тим законам, які ми з вами прийняли.

КРАВЧУК Є.М. Так, дякую. Ми навіть обговорювали попередньо, що таке можна зробити виїзне засідання в Київській області, тому я думаю, що тут потрібно буде визначитись, очевидно, вже на наступному комітеті. Подивитись варіанти по датам, коли ми це можемо зробити якнайшвидше.

КАЧНИЙ О.С. Дякую. Тоді, якщо ви не проти, я направлю до секретаріату план цього виїзного засідання і...

КРАВЧУК Є.М. І оцю довідку як приклад, мабуть.

КАЧНИЙ О.С. І довідку, да. Добре. Дякую.

КРАВЧУК Є.М. Да. Дякую.

СУШКО П.М. Я теж підтримаю пана Качного ще в контексті того, що потрібно буде заїхати в будинки сімейного типу та в школи-інтернати. Тому що Мінсоцполітики, займаючись закриттям, виключно займається зараз проблематикою освіти, що є питаннями Міністерства освіти, а про свої проблеми вони забули. І тому зараз є проблема про закриття шкіл-інтернатів, спеціальних шкіл-інтернатів, де навчаються діти.

Та ще стосується це мистецьких шкіл, от ми були в Харкові. В Харкові є школа-інтернат, де навчаються діти, унікальні діти, які зі всієї України приїхали до Харкова. І це як вища така школа, де майбутня наша гордість буде, зараз навчається. І вони також можуть потрапити під закриття. Дякую.

КРАВЧУК Є.М. Так, пропоную перейти вже до доповідей. Начальник відділу права на освіту та культуру Секретаріату Уповноваженого Верховної

Ради України з прав людини Міцерук Олена Григорівна. Нагадую, це до 10 хвилин ваша доповідь за регламентом.

МІЦЕРУК О.Г. Доброго дня, шановні учасники засідання. Мене чути?

КРАВЧУК Є.М. Так, чути.

МІЦЕРУК О.Г. Вітаю всіх високоповажних учасників від імені Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини Людмили Леонтіївни Денісової з сьогоднішнім засіданням. Вважаємо, що це засідання сьогодні певною мірою є знаковим, оскільки вся європейська спільнота сьогодні відзначає 70-річчя з дня прийняття Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, яку країни-учасники підписали 4 листопада 1950 року. Україна, яка ратифікувала в 1997 році цю Конвенцію, взяла на себе зобов'язання щодо забезпечення реалізації та імплементації її положень до національного законодавства.

Відповідно до Закону України "Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини" Уповноважений на постійній основі здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина. Кількість звернень до Уповноваженого свідчить про те, що громадяни України не можуть в повній мірі на сьогоднішній день реалізувати свої права і свободи. За 10 місяців поточного року до Уповноваженого звернулося близько 41 тисячі осіб. Майже третина людей скаржаться на порушення їх прав на звернення до органів влади та на отримання інформації і необхідних послуг. Серед цих послуг є достеменно і права на культуру.

Це є свідченням того, що органи влади як на місцях, а подекуди і в центрі не вживають належних заходів для вирішення нагальних проблем людей і громади, особливо сьогодні в умовах децентралізації це питання стає ще більш гострішим. Тому наше завдання, я вважаю і, скажемо так, я думаю, що тут зі

мною ви погодитися, на сьогодні є посилити контроль і прийняти такі управлінські рішення, які сприятимуть захисту прав і інтересів громадян, зокрема і у сфері культури.

Питання додержання культурних прав громадян в умовах децентралізації є одним із стратегічних питань Уповноваженого з прав людини. І в минулому і в цьому році ми цьому питанню приділяли особливу увагу і здійснювали моніторинги. В тому році ми могли це здійснювати прямо в регіонах, коли ми відвідували: і відвідали і Київську, і Вінницьку, і Харківську області. В цьому році, на жаль, із-за викликів, які пов'язані із карантинними заходами, ми змогли здійснити моніторинги дистанційного характеру до Одеської, Закарпатської та Миколаївської областей.

Всі матеріали у нас є. І по результатам моніторингів ми обов'язково повідомляли як відповідні органи у сфері культури відповідних обласних державних адміністрацій, так і центральний орган – Міністерство культури. До комітету ми надали інформаційні матеріали, в яких ми виклали всі основні проблемні питання, які потребують врегулювання.

Однак сьогодні мені хотілося б зупинитись на тому, що сьогодні дійсно дуже складною є ситуація в культурній сфері. Люди майже не звертаються із зверненнями до органів влади щодо культурних послуг, але це не означає, що в цій сфері немає проблем. Може навпаки, навпаки це говорить про те, що люди вже на це махнули рукою і не звертаються, тому що є, по-перше, більш нагальні питання, а ми як можновладці повинні розуміти, що це питання є одним із найважливіших.

За результатами дистанційних моніторингів на сьогоднішній день ми бачимо, що одним із таких складних питань є закриття і призупинення діяльності закладів культури територіальних громад, які належать до базової мережі закладів культури. І сільській місцевості закриваються клубні заклади, публічні бібліотеки. Під виглядом призупинення діяльності на невизначений термін також закриваються заклади культури. Особливо це характерно в осінньо-зимовий період, коли немає можливості належним чином здійснити

опалення, ремонт цих закладів. І такі ми бачили речі і в Київській, і в Вінницькій областях, в Харківській трошечки менше. Але в Одеській, в Миколаївській, в Закарпатській областях це явище має місце.

Неналежне фінансування базової мережі і закладів культури також одне із складних питань. Не оновлюється література і комп'ютерна техніка. Ми говоримо про те, що не проводяться капітальні ремонти майже у 80% закладів культури. Не забезпечені бібліотечні фонди на належному рівні. Характерним явищем для Харківської області є неналежна кількість україномовної літератури.

Більшість місцевих програм, які навіть і приймаються в регіонах, вони носять такий достатньо декларативний характер. Ми не бачили аналізу виконання цих програм. Заходи в основному носять формальний характер і, скажемо так, інколи не можуть і знайти ті програми, де вони є. Не виносяться на засідання місцевих рад розгляд цих програм. Це говорить про те, що сьогодні цьому питанню треба приділяти ще більшу увагу.

Кадри. Ми вважаємо, що кадри – це рушійна сила і це не відкриття. Сьогодні треба особливу увагу приділити підготовці кадрів, перепідготовки їх. В минулому році, коли ми були в Київській області і знайомилися з роботою обласного Департаменту культури, і відвідували їх центр підвищення кваліфікації, дуже така, дуже-дуже слабенька робота там проводиться, навіть немає власного приміщення у цього закладу. Вони проводять якісь виїзні курси, прослідкувати їх роботу дуже складно і неможливо. Ми це питання тримаємо на контролі і до сьогоднішнього дня ми знаємо, що питання це не вирішено.

Немає сьогодні кваліфікованих кадрів стільки, скільки потребує галузь. Не іде молодь в сферу культури сьогодні працювати. Ми дуже поважаємо людей поважного віку, але оновлення кадрів все-таки має бути і пріоритети мають бути розставлені. Багато дуже людей працює за сумісництвом, але ми знаємо, що ця робота недостатньо є ефективною і тому це питання треба обов'язково вирішувати.

Щодо управлінської вертикалі, то дуже багато при реорганізації органів влади, при передачі повноважень, при сьогоднішній, скажемо так, реформі децентралізації, то при утворенні відповідних органів в громадах більш, як правило, культура приєднується або до відділу освіти, або до відділу соціального захисту – і пріоритети, зрозуміло, також не на користь сфери культури.

Ще один аспект, на який ми маємо звернути увагу і говорити про те, що фінансування має бути спрямовано також і в цей напрямок, це створення належної доступності до об'єктів культури та розумне пристосування до культурних послуг особам з обмеженими фізичними можливостями, для маломобільних груп населення, що також ми сьогодні не в достатній кількості бачимо і не в усіх регіонах вони присутні. Література для людей з порушеннями зору, література зі збільшеним шрифтом, шрифтом Брайля, окремі послуги для осіб з інвалідністю – це також сьогодні не є ще пріоритетом у нашій системі культури.

Не створено, на жаль, сьогодні належних умов місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та керівництвом закладів культури для забезпечення належних культурних прав громадян в умовах карантину. Ми проводили моніторинг у цій сфері також дистанційно. Є у нас докладна довідка з цього питання. Промоніторили 36 сайтів місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у сфері культури. І надали рекомендації Міністерству культури та департаментам, управлінням культури обласних державних адміністрацій.

Загалом проблем багато і багато ще і проблем, які стосуються законодавчого врегулювання. Є у нас в пропозиціях нашого засідання і в рекомендаціях дуже багато тих аспектів, які треба вирішувати. Але, на жаль, не знайшло своє відображення питання неналежного виконання Плану заходів щодо реалізації Концепції реформування системи забезпечення населення культурними послугами. Ми б просили більш детально розглянути це питання

і, можливо, його включити також в рекомендації, які треба нам на сьогоднішній день вирішувати.

Загалом я так намагалася швиденько зупинитися на тих питаннях. Якщо якісь є до мене запитання, або по регламенту як буде там сплановано, я готова відповісти.

КРАВЧУК Є.М. Давайте, мабуть, все-таки виступи, а потім запитання. Бо, можливо, деякі відповіді ми отримаємо в ході виступів представників міністерств.

МІЦЕРУК О.Г. Дякую.

КРАВЧУК Є.М. Да, дякую вам.

Пані Петасюк – заступник міністра. Замість Петасюк буде Фоменко. Пані Світлано – Перший заступник Міністра культури.

ФОМЕНКО С.В. Всім доброго дня!

КРАВЧУК Є.М. Доброго дня!

ФОМЕНКО С.В. Дуже дякую комітет, що ініціювали це обговорення. І насправді дуже дякую, пані Євгенія, вам за те, що ви так глибоко проаналізували і, в принципі, виклали всі ті сигнали, з якими ми живемо в міністерстві і з якими або боремося, або намагаємося довести всьому уряду, наскільки це важливо.

Дійсно культурна децентралізація почалася не сьогодні і не в 2016-му, і не в і 2014 році. Заклади культури були передані на місцевий рівень в 90-х роках, але передані без відповідальності і без належного фінансування. Тому ми і маємо зараз таку не дуже "красиву картину", коли вже таким повним

процесом реформи децентралізації була передана і функція самостійності місцевих органів в частині культури, і функція відповідальності.

Основними компонентами культурної децентралізації вже на сьогодні ми бачимо, що це сучасна інфраструктура має бути для надання культурних послуг, фінансове забезпечення, безумовно, для якісних і доступних культурних послуг і якісне кадрове забезпечення, те, що попередні спікери також говорили.

Я б хотіла кілька слів сказати про те, що зроблено міністерством в цьому напрямку і які ми маємо результати нашої роботи. По-перше, ми запровадили таку всеохоплюючу інвентаризацію закладів культури мережі базового рівня. Якщо подивитися на закон, який говорить, що є "базовою мережею", ми там можемо побачити і кінотеатри, і мистецькі колективи, і парки відпочинку, галереї, заповідники і таке інше. Але якщо об'єктивно подивитися на ситуацію, то базові заклади культури такі, до яких більшість населення має фізичний доступ. І наше дослідження, яке зробило міністерство, показало, що приблизно 60-62% населення України мають реальний доступ до таких послуг як мистецька школа, бібліотека, клубний заклад. Тобто ми, виходячи з розуміння вже базової мережі, спираємося в першу чергу на ці культурні заклади, а не всі, які в законі на сьогоднішній день запропоновано.

Критичною, в принципі, проблемою є на сьогоднішній день закриття закладів культури базової мережі. Однак тут треба говорити про певну оптимізацію і про те, яким чином оптимізувати. Головними характеристиками має бути щільність населення і навантаженість цих закладів відповідно до того населення, яке проживає в місцевості.

Ми маємо таку залишену від радянських часів систему тієї мережі, яка звичайно не відповідає ані навантаженню, ані щільності населення. Тому в першу чергу звичайно потрібна оптимізація закладів культури базового рівня за такими показниками як щільність населення, фізична доступність і навантаженість щодо послуг.

В принципі, ми передавали такі матеріали, разом з Мінрегіоном наносили "шари" таких послуг. І я думаю, що це перший такий висновок, який я б хотіла зафіксувати.

Потім важлива складова надання якісних культурних послуг звичайно є матеріально-технічне забезпечення. Ні для кого не секрет, що матеріально-технічне забезпечення закладів цих, як правило, є дуже низьким, особливо бібліотеки і клубні заклади знаходяться дуже часто в аварійному стані, в аварійних приміщеннях, взимку не мають опалення, освітлення іноді. І звичайно відвідувачі не йдуть до таких закладів, вони просто самотні будівлі, які ніхто не відвідує.

Трошки краща ситуація з мистецькими школами, які, до речі, наразі, як показує статистика, не закриваються, а навпаки відкриваються і в них на сьогоднішній день найкращий рівень матеріально-технічного забезпечення. І, в принципі, це можна пояснити тим, що існують конкретні вимоги до такого забезпечення для мистецьких шкіл, вони зафіксовані в нормативно-правовому акті, тому як би дотримуються місцеві органи влади цих вимог.

Хотіла кілька слів сказати щодо інклюзивності і щодо доступу людей з інвалідністю або з особливими потребами до закладів культури. Ми, в принципі, зараз в процесі реалізації проекту, називається він "Мистецька освіта без обмежень", який в першу чергу стосується концепції інклюзивності мистецької освіти. І в цьому проекті наразі беруть участь 17 мистецьких шкіл з 12-и областей України та міста Києва, тобто репрезентативність цього проекту достатньо висока. І на другому етапі цього проекту, який буде потім реалізовуватись, ми ще плануємо залучення коледжів. Бо мистецька школа – це перший фаховий рівень освіти, а мистецькі коледжі це, в принципі, ті заклад, які формують кадрові ресурси на місцях і людей, які потім там залишаються і працюють. І про результати звичайно будемо доповідати, ознайомлювати щодо цього проекту, коли він вже буде повністю реалізований.

Щодо основних причин, чому закриваються заклади культури на місцях? Якщо спиратися на ту проблематику, яку ми чуємо від областей і від ОТГ, то

це, знову ж таки, недостатність бюджетних асигнувань, аварійність споруд, відсутність умов для утримування книжкових фондів і обслуговування, вилучення приміщень для іншого призначення і скорочення кількості жителів, особливо це стосується сільської місцевості.

Тому також тут ще, знову ж таки, це про матеріально-технічне забезпечення – це проблема підключення до мережі Інтернет. Теж ми робили певну інвентаризацію в цьому напрямку і дійсно великий відсоток закладів культури не підключено до мережі Інтернет, і навіть мистецькі школи, які, в принципі, мали б тут бути повністю забезпечені, мають недостатній показник. І реальний стан дотримання нормативу 85-90%. Тобто прогалини існують, які треба надолужувати.

Що ще хотіла сказати? Щодо фінансування. Для комітету це не таємниця, що фінансування працівників сфери культури залишається найнижчим в порівнянні з іншими професіями, тому молодь не йде. Навіть отримуючи освіту в коледжах, училищах вони, на жаль, не залишаються працювати в цій сфері. Рівень заробітної плати на голову нижче аніж в інших галузях. До того ж, як правило, ці люди працюють не на повну ставку – це ще знижує рівень оплати їх праці – і в середньому по Україні рівень оплати праці працівників культури на 28% нижча за інших. Тому от і питання, чому кадри не йдуть. Тут питання гідних умов праці, гідних умов оплати такої праці.

Що ще хотіла сказати? Дійсно, наразі ми не можемо залишити ОТГ, місцеві органи самоврядування без підтримки. І є вже інструменти, якими можна користуватися і якими можна наповнювати і фонди бібліотечні, і мати грантову підтримку, і реалізовувати проекти. Тому тут важлива робота з областями, з ОТГ, з представниками культурних інституцій на місцях щодо використання ними таких інструментів – це і Український культурний фонд, це і Інститут книги, і інші механізми.

Тому хотіла ще кілька слів сказати щодо підвищення кваліфікації, бо попередня доповідка якраз підкреслювала рівень підвищення кваліфікації. Дійсно, тут треба теж перезапустити цю систему. Одним з таких інструментів

перезапуску є Академія культурного лідера. Цей проект ми реалізуємо кілька років вже поспіль разом з інститутом. Він направлений на локальних регіональних менеджерів у сфері культури, на тих, хто реально працює зараз з культурою на місцях, має хороші результати. Тобто ті люди, які це навчання, ці тренінги пройшли, вони зовсім по-іншому сприймають і культурні інституції, і базову мережу закладів, по-іншому ведуть свою діяльність, по-іншому впливають на прийняття рішення в самих громадах щодо доцільності і не доцільності закладів культури на місцях. Тому це проект, який, я сподіваюсь, буде знаходити і в подальшому вашу підтримку, шановних народних депутатів.

І на завершення хотіла ще кілька слів сказати щодо внесення змін до Закону України про культуру, щодо загальних засад надання населенню культурних послуг. Дуже, дуже, дуже будемо радіти цьому законопроекту, підтриманому комітетом. Концепція, яка була прийнята розпорядженням Кабінету Міністрів про реформування системи забезпечення населення культурними послугами, вона чітко вказує, що потрібно не просто нормативне врегулювання, а саме законодавче в цій сфері і треба вводити ключові поняття для реформи децентралізації в сфері культури. Що таке "культурна послуга", мінімальні стандарти такої культурної послуги, центри культурних послуг, запроваджувати механізми моніторингу, якісь культурних послуг і таке інше.

Тому тут ми якраз на одній стороні і дуже-дуже будемо цьому раді, коли воно запрацює і законопроект цей перетвориться вже на частину Закону про культуру.

Що стосується проекту "Великої реставрації" і підтримки в цьому, то збереження культурної спадщини є одним із пріоритетів міністерства, в тому числі пріоритетом регіонального розвитку. Зараз вже в Секретаріаті Кабінету Міністрів знаходиться проект постанови про порядок відбору об'єктів для проведення такої реставрації, де ми намагалися чітко прописати критерії, по яким оцінюється ті чи інші об'єкти культурної спадщини. Такі критерії як і аварійність, і дотримання законодавства в сфері охорони спадщини, охоронних

договорів я маю на увазі, і власність: так кому належить та чи інша пам'ятка, наявність науково-проектної документації.

І дуже важливим критерієм відбору є зацікавленість своєї громади і значення того чи іншого об'єкту для населення, для громади. Наскільки цей об'єкт буде використовуваним після проведення реставрацій, оскільки він стане органічною частиною життя громади? Наскільки туристи будуть залучені? Туристичні потоки зовнішні і внутрішні до таких об'єктів. І яка пропонується стратегія розвитку об'єкту після проведення реставрації? Тому що важливо не просто відновлювати стіни, які через три роки так само без використання потребуватимуть ще однієї реставрації, а наповнювати сенсом ці об'єкти.

Готова відповісти на питання, які виникають. Наразі дякую.

КРАВЧУК Є.М. Дякую, пані Світлано. Тут короткий коментар, пан Андрій.

БОБЛЯХ А.Р. Доброго дня всім, хто зараз долучився і хто долучений з самого початку і нас чує!

Хочу сказати щодо оптимізації будинків культури, щодо того, чому немає працівників молодих.

У мене 145 округ – це Полтавська область. Коли я проїжджав по округу, я відвідував будинки культури і заїхав в село, де проживає 300 людей, з них 200 з лишнім людей літнього віку, близько 10, навіть 10 немає, дітей ходять до школи. І будинок культури у них є біля сільської ради, де попередній депутат провів з соцекономії і за 800 тисяч гривень зробили дах, перекрили. І поруч, буквально за 3 кілометри, якщо я не помиляюсь, чи 5 кілометрів знаходиться населений пункт, де проживає 2 тисячі з лишнім людей.

І я запитав у голови сільської ради, кажу: "А чому ви захотіли перекрити дах, а не просто замовити автобус-маршрутку якийсь би? Зробити якусь логістику для того, щоб люди могли переїжджати там. Тобто гроші вкласти в щось інакше, дітей возити до школи, літніх людей також автобус би перевозив

до цього населеного пункту. Можна було би якось налагоджувати співпрацю і взагалі, і не потрібно було б тримати людей".

Мені відповідь прозвучала: "Нам потрібно, бо дах протікав, нам потрібно було його зробити". Ми потім, я кажу: "Ну давайте тоді сходимо туди, подивимось будинок культури, чи хтось відвідує?". Бібліотека зачинена.

Я кажу: "А чому зачинена бібліотека?". Каже: "А тому що у нас з 19-ї до 21-ї години відвідувачі приходять". А я кажу: "Це старші літні люди приходять до вас почитати з 19-ї по 21-у?". Каже: "Ну да, типу так".

Інтернет проведений. Тобто досить велика кількість грошей була вкладена, але неправильно! Недоцільно! Нераціонально.

І, знову ж таки, я ж кажу, є, я приїжджаю в інший населений пункт село Степне, понад 2 тисячі населення. Бібліотека у мене просить: "Будь ласка, дайте комп'ютери, дайте, будь ласка, які-небудь книги українські, про українців, українського видання". Тобто була там допомога, я допоміг, буквально 10-20 книг ми закупили туди. Але у них протікає дах. І досить багато людей приходить, і молоді люди там живуть і цікавляться.

Тобто є питання в тому, як воно було? І потрібно зараз провести, напевно, аудит того всього, де ці знаходяться будинки культури і чому вони там утримуються? Ну це вже будуть робити самі ОТГ, я думаю, вони вже на баланс переходять.

КРАВЧУК Є.М. Мабуть я вже задам все-таки питання, коли будемо обговорювати. Але хотілось би поговорити, чи є ця мапа культурних закладів?

ФОМЕНКО С.В. А можна я прокоментую це питання?

КРАВЧУК Є.М. Да, і коротко, будь ласка, щоб ми по регламенту шли. І, будь ласка, наступним буде з Мінрегіону представник.

ФОМЕНКО С.В. Ця мапа вже існує. І разом з Мінрегіоном за допомогою донорів були утворені такі мапи, на які нанесено всі "шари" всіх закладів базової мережі, їх сучасний стан існування. І відповідно до стандартів надання культурних послуг запропоновані оптимальні розміщення тих закладів культури. І самі області, самі ОТГ на основі ОТГ робили це разом з міністерством. Тому ця робота вже проведена, її треба просто...

КРАВЧУК Є.М. Єдине, що не всі ще були в ОТГ, в громадах жили, власне, тільки ж об'єдналися.

Будь ласка, представник Міністерства регіонального розвитку і територій. Я так розумію, що це не пан? Є пан Негода. Будь ласка, вам слово.

НЕГОДА В.А. Доброго дня вам!

Я дякую за можливість взяти участь у цьому розширеному засіданні комітету. Питання, яке виноситься на його розгляд, є справді дуже важливим. Це фактично забезпечення функціонування не просто там закладів культури, а в цілому всієї сфери культури, якою опікуються органи місцевого самоврядування, територіальні громади, як у вас там зазначено в порядку денному, в умовах децентралізації.

Тут декілька було таких, мені здається, не зовсім об'єктивних, назвемо так, "наїздів" на децентралізацію.

По-перше, хотілось би зазначити, що ті проблеми, які сьогодні ми маємо в багатьох територіальних громадах, а їх у нас до початку реформи було понад 11 з половиною тисяч, вони ж виникли не сьогодні і Міністерство культури про це дуже добре зазначило. Вони були передані органам місцевого самоврядування базового рівня, вся мережа культури чи заклади культури, установ. То ці проблеми у нас якраз існують у більшості випадках у тих територіальних громадах, які ще до сьогодні фактично залишаються не об'єднаними. Тобто у нас понад 6 з половиною тисяч територіальних громадах сіл, селищ і міст районного значення, які до початку виборів і до кінця року ще

знаходяться в управлінні під районними радами і районними державними адміністраціями. Колеги, це є правда і це є статистика, і всі про неї знають.

Я думаю, що якщо б аналіз, от пані Олена Міцерук проводила аналіз і нам наводила приклади, якщо він дійсно там проводився і були порівняння: а яка ж різниця, а де краще надаються послуги в сфері соціальної чи культурної, чи в інших сферах в об'єднаних громадах тих, які є спроможні, чи в тих, які в управлінні районних рад і районних державних адміністрацій? Я думаю, ми б мали більш об'єктивну картину, можливо і є ця картина.

Але у нас точно є соціологічні дослідження, які ми вже 5 років підряд проводимо при підтримці Ради Європи. Ми найближчим часом будемо проводити презентацію цих соціологічних досліджень. То саме громадяни в тих територіальних громадах, які об'єдналися, засвідчили, що рівень послуг у них на порядок якості підвищилася, доступність підвищилася. Тому я думаю, що питання децентралізації – це є питання якраз наділення всіх територіальних громадах рівними можливостями як і щодо повноважень, так і стосовно фінансових ресурсів, і відповідальності в частині розвитку всіх сфер, в тому числі і сфери культури.

Я думаю, що якщо в кожній громаді у нас будуть створені осередки відповідні культури, якщо будуть зберігатися традиції, розвиватися ці традиції, то це набагато буде більш ефективно ніж це робиться з другого чи з третього рівня, не кажучи вже з державного рівня. Кожен рівень органів влади повинен займатися своїм. Але у нас, мені здається, останні там десятиріччя найбільша була проблема, що рівень підтримки культури десь там зупинявся на обласному рівні, скажемо так, на державному рівні можливо був. Я не буду тут арбітром в цій ситуації. А якраз на рівень сільських територій, навіть на рівень окремих невеликих міст не доходила ця державна підтримка. І відсутність повноважень і ресурсів призвели у нас фактично до тих проблем, які виникли.

Тому і з формуванням тих 1 469 спроможних громад, звісно, не всі вони будуть такими, як ми хотіли, але в переважній більшості з них відкриваються нові можливості. Вони отримають з 1 січня бюджетного року повний пакет

бюджетних ресурсів. Фактично всі територіальні громади стають рівними по відношенню до бюджету. Тобто міжбюджетні відносини у них будуть прямі з бюджетом, тобто вони не будуть залежати від районної ради і районної державної адміністрації. І повноваження і ці ресурси, які до них перейдуть районного рівня, вони повинні будуть використовувати в тому числі і на розвиток сфери культури. Мені здається, що саме такий підхід дає нам більшу імовірність, більші можливості для розвитку цієї сфери. І тут я звичайно хотів би, щоб у нас була спільна позиція і підтримка.

Пан Олександр Качний, який говорив про те, що зараз там у зв'язку з децентралізацією якісь виникли проблеми. Учора ми голосували проекту Закону 3651 у парламенті, який ще має вирішити питання: питання розмежування майна, питання розмежування відповідальності між районним рівнем і громадами. От. Поки що це питання не вирішено. І я сподіваюсь, що народні депутати під час другого читання цей законопроект підтримають і ми зможемо до кінця року вирішити ці питання, які нас дійсно очікують.

Я тут хотів навіть зазначити, що цей законопроект мав би бути прийнятий вже раніше і ми вже мали б розпочати після виборів процес розмежування цього майна, яке сьогодні знаходиться на районному рівні і яке ще управляється районними радами і районними державними адміністраціями, з тим, щоби з початку бюджетного року у нас не виникли проблеми їх фінансування, утримання, в тому числі що стосується і оплати праці тих, хто працює у цій сфері.

Тому прохання, звичайно користуючись можливістю, серед вас є багато народних депутатів, в тому числі виходячи з необхідності підтримки сфери культури, щоб ми швидше прийняли цей закон і могли вже розпочати питання стосовно тих об'єктів, які відносяться до сфери культури.

І тут звичайно завдання буде і обласним адміністраціям, через які Міністерство культури і наше міністерство, всі ми разом через районні державні адміністрації, районні ради повинні працювати з громадами з тим, щоб своєчасно це майно передати, щоб вони могли планувати бюджети на 2021

рік. І я вже не кажу про те, щоб приймати відповідні програми розвитку територіальних громадах в тому числі в частині культурної сфери, бо без цього це буде неможливо.

Серед інших питань, які я хотів би також підняти, це повноваження. Ми найближчим часом, я думаю, з Комітетом з питань державного будівництва зареєструємо в парламенті нову редакцію законопроекту про місцеве самоврядування, де буде більш чітко виписано всі повноваження всіх рівнів органів місцевого самоврядування і виконавчої влади. Законопроект про місцеві державні адміністрації 30 жовтня, це минулої п'ятниці, зареєстрований народними депутатами, який ми розробляли разом, про місцеві державні адміністрації, де теж виписані ці всі повноваження, бо це також є дуже важливо.

Станом на сьогодні, створивши нову територіальну основу для громад і районів, фактично ми ще так і не отримали нової редакції закону, який би розмежував ці повноваження. Разом з тим, я ще раз наголошую, що парламент ще в вересні всі ресурси, які були на районному рівні, внісши зміни до Бюджетного кодексу, переходять у територіальні громади. Тому ми змушені дуже швидко за листопад-грудень вирішити всі питання щодо передачі і за ресурсами, а також передачі і цього майна.

Ще один аспект я хотів би зазначити, він дуже важливий, це рішення уряду від 5 серпня цього року, яким затверджено Державну стратегію регіонального розвитку на 2021-2027 роки. Якраз в цій Державній стратегії є ряд питань, які визначають саме забезпечення населення якісними культурними послугами по всіх напрямках Державної стратегії регіонального розвитку. Зокрема там напрям "Розвиток соціальної інфраструктури", де одне із питань це сприяння створенню функціонально-організаційних нових моделей закладів культури – це центрів культурних послуг, центрів творчості і креативних хабів, і тому подібне. Я не буду всього цього перераховувати, все це є в Державній стратегії.

Але для чого я це нагадав? Тому що і виконавча влада і місцеве самоврядування повинні, в принципі, також озброїти сьогодні органи місцевого самоврядування новим баченням таких культурних нових центрів, які мають бути і в сільських територіях і на території інших громад.

Я думаю, що цей досвід у нас уже є, я бачу тут присутня Ірина Френкель, яка дуже багато за попередні роки робила для того, щоб створити такі цікаві нові культурні хаби, центри, які би приваблювали людей. І тут нам потрібно, знаєте, відійти від того традиційного бачення: от будинок культури там чи сільський клуб, в якому там пиво продають чи ще щось роблять. Нам потрібно ідеологію нову фактично закласти і озброїти територіальні громади, щоб вони знали, що робити. Що таке культурний центр? Що таке новий клуб? Що таке нова бібліотека? Які вона повинна мати там технічні оснащення? Це все те, що ми багато років уже підряд робимо по центрах надання адміністративних послуг, коли ми розробили і проекти відповідні, і технічне оснащення, і перелік послуг – і це сьогодні в Україні дуже активно розвивається.

Тому ми з Міністром культури паном Ткаченком і цю тему неодноразово обговорювали. Ми підтримуємо якраз ідею створення таких культурних центрів надання послуг. І я думаю, що це може бути те, що об'єднає нас усіх і особливо це дуже важливо в умовах, я вже скажу, децентралізації, щоби ті громади, які сьогодні прийшли після виборів, в органах самоврядування розпочали свою діяльність саме з таких нових ідей, нових програм для розвитку своїх територіальних громад. І в першу чергу, щоб все те, що інше буде робитися, робилося з духом культури, з почуттям відповідальності за розвиток культури і культурної спадщини, яку ми маємо, і взагалі всього українського, що у нас є.

Окремо, звичайно, у нас є напрям – це відновлення розбудови територій, це регіонів, які постраждали внаслідок збройної агресії, а також доступ до соціальних і культурних послуг для жителів, які проживають на тимчасово окупованих територіях. Я би цього теж не відкидав, тим більше, що це є в Державній стратегії. Я думаю, в рішення сьогоднішнього нашого заходу можна було б ці питання також включити і закцентувати на цьому велику увагу. Тобто

український простір має максимально розширюватись і ні в якому випадку не звужуватися.

Дякую.

КРАВЧУК Є.М. Дякую вам. В'ячеслав Андронович, у мене дуже коротке питання одразу. За 2015-2020 роки на проекти розвитку культурної інфраструктури в Державному фонді регіонального розвитку в середньому спрямовувалось 5,2% коштів державного фонду. Як ви вважаєте, чи можна закріпити якийсь сталий відсоток, збільшити його звичайно, на от якраз в тому, що є нова стратегія?

НЕГОДА В.А. Дякую за цікаве запитання. Ви знаєте, не було у нас обмежень, тобто не було квот, скільки і яких там ресурсів повинно направлятися на той чи інший напрям, на підтримку тої чи іншої інфраструктури.

Мені здається, проблема була в іншому. По-перше, я зазначу, що в цей Державний фонд регіонального розвитку фактично попадають проекти, які перемогли на регіональних конкурсах, які проходять через регіональні комісії. Мені здається, що тут якраз проблема була в тому, що і органи самоврядування, і обласні державні адміністрації, які опікувалися цими ресурсами, недостатньо приділяли уваги саме розробці проектів і подачі проектів саме із сфери культури. Дуже багато подавалося різних там ремонтів, знову, це дуже важливо. Але проектів регіонального розвитку, які би створювали культурний простір в межах однієї, двох і цілих територій громад, таких майже не було. Тобто я говорю за минуле.

І наявність квот, мені здається, теж не вирішить цієї проблеми. Зараз, якщо би у нас були проекти якісні, можна було б, от вчора закінчилась у нас подача документів на конкурс секторальної підтримки, який підтримується Європейським Союзом. Подивимося, що там було понад 700 проектів і скільки було подано проектів саме тих, які розвиваються культуру?

Мені здається, проблеми, щоб ми разом знову ж з Міністерством культури, з громадськими організаціями, з кимось іншими навчили територіальні громади писати проекти, розробляти проекти, подавати ці проекти. Мені здається, що тут є більша проблема. Тобто ми навчилися розробляти проекти, що там: ремонт даху, ремонт приміщення, навіть будівництво, будь-що таке. А ось такого плану проектів у нас дуже мало. Мені здається, цим також можна було б зайнятися, можна навіть це також включити.

Стосовно того, чи можемо ми зараз, а проект змін до Бюджетного кодексу знаходиться в парламенті, чи ми можемо створити певну квоту, гарантій для того, щоб підтримати культуру? Так можемо. Я особисто підтримую такий підхід, але якщо ми закладаємо певний обсяг тих ресурсів, який може бути спрямований на культуру, ми повинні думати про те, що в кожній області під цей обсяг ресурсів попали проекти. Щоб у нас не вийшло так, що квота є, гарантія є, а проектів немає. Але це, я думаю, також можна зробити. Це ми можемо зробити, починаючи з 2021 року.

КРАВЧУК Є.М. Дякую. Я думаю, що варто подумати, разом з колегами ще обговоримо і з Міністерством культури, а також і з вами. Це як ідея, я думаю, хороша. Дякую.

Так, будь ласка, наступний виступ це заступник Голови Секретаріату Всеукраїнської асоціації органів місцевого самоврядування "Українська асоціація районних та обласних рад" Олександр Юрійович Даниленко. Прохання спробувати вкластися в 5 хвилин як за регламентом. Але, звісно, дуже хочеться якраз почути від наступного виступаючого, власне, від громад про те, що відбувається на місцях, можливо якісь приклади хороші, погані, аналіз. Дякую.

ДАНИЛЕНКО О.Ю. Доброго дня, вельмишановне товариство!

Питання дуже коротко і фактично його окреслив В'ячеслав Андронович. Через те, що засновниками фактично на районному рівні і управлінцями от

залишаються нинішні районні ради, які фактично уже проведені нові вибори в доукрупненні районні ради. Нові районні ради не вступили ще в повноваження, старі вже не можуть фактично зібратися, а деякі вже досить великий термін не збираються. А вони є засновниками і вони мали би передати безболісно, це було би в кращому варіанті, в об'єднані територіальні громади те майно, ті культурні дитячі центри, потім мистецькі школи, які є в управлінні районних рад, передати мали би правонаступникам.

До законодавця, зрозуміло, є питання оперативності прийняття відповідних управлінських рішень і механізмів для того, щоб районні ради могли це зробити. правонаступниками згідно 3651, який законопроект в першому читанні прийнятий, будуть доукрупненні районні ради. Але це, знову-таки, є час і термін поки вони вступають в повноваження, поки напрацюють механізм через те, що на території одного району, якщо створено декілька об'єднаних територіальних громадах, то це вже є проблема як все-таки розмежувати ці повноваження.

Фактично це є основною проблемою на районному рівні. І ми ввійшли не тільки в проблему з ковідом, а і проблема із зимовим періодом, який для утримання об'єктів теж є проблемою. З оплатою, наприклад, мережі об'єктів дитячої творчості і будників, і центрів надання культурних послуг. Через те наше звернення – це є до законодавця оперативно приймати управлінські рішення. У мене все.

КРАВЧУК Є.М. Дякую.

Наступний виступ це директор Департаменту економічного розвитку Всеукраїнської асоціації громад Вадим Олександрович Маслак.

Я так розумію, що Всеукраїнська асоціація громад не надіслала жодних матеріалів письмових, правда? Все-таки ми би вас просили якісь ще додаткові матеріали нам надіслати. Можливо ми їх використаємо для підготовки рішення. І зараз прошу до слова.

МАСЛАК В.О. Так, ми підготуємо листа.

Я би хотів зазначити, що важливим питання залишається ефективне управління взагалі об'єктами нерухомості в територіальних громадах. Звідси всі питання і фінансування, і ефективного використання приміщень, коли є окремо клуби, окремо є бібліотеки, на пів ставки працюють співробітники і там і там.

В зв'язку з цим ми підтримуємо ідею створення якраз багатофункціональних центрів надання культурних послуг – це дозволило би об'єднати багато приміщень, багато структурних підрозділів в одне і ефективно використовувати їх. Тим більше зараз опалювальний сезон, ряд приміщень позакриваються, тому треба якраз створювати і актуалізувати цей процес, і створити умови, щоб громади були зацікавлені в об'єднанні багатьох різних функціональних підрозділів в один.

Крім того в деяких громадах, де від 2 тисяч до 5 тисяч населення, є опорні школи, які могли би слугувати такими центрами. Але тут виникає питання в співвідношенні відносин між громадою і органами освіти. Тому це питання теж треба винести і окремо розглянути, яким чином можна поза навчальний час використовувати приміщення шкіл для надання культурних послуг. Бо це приміщення все одно опалюється і все одно громада вимушена платити кошти і утримувати це приміщення. І доцільно це ефективно використовувати.

І як можливість звернення до депутатів. Хотів би звернути вашу увагу на формування бюджету на наступний рік: необхідність продовження податкових акцизів – акцизного податку з пального 13,44%, який йшов в місцевий бюджет. Це для багатьох громад є значні кошти і якраз ці кошти можна використовувати в тому числі і на вирішення багатьох культурних питань.

А на завершення хотів би зазначити, що не зважаючи на пандемію, на проблеми в медичній сфері, все одно культуру треба підтримувати. І громади зацікавлені в створенні центрів, які би дозволяли об'єднувати громаду навколо ідеї, генерувати нові ідеї. Це потрібно для громади: створення нових ідей і нових смислів дозволить громаді не просто залишитися як люди, школа і лікарня. А потрібно створювати і нові підприємства, нові організації, які би

об'єднували громаду, які давали б їй розвиток. Не буде розвитку громад, не буде підприємств – ні культурні центри, ні школи, ні медичний заклад не будуть потрібними.

Дякую.

КРАВЧУК Є.М. Дякую. Вадиме Олександровичу, а чи є у вас позитивні приклади громад, які створили такі от центри? Умовно, вони ще так юридично не називаються, але по суті вони є такими. Як от я наводили приклад Тернопільської області, ми відвідували. Я знаю, що є на Одещині, бо ми навіть просто запитували. Ви між собою спілкуєтесь, якимось обмінюєтесь досвідом?

Бо мені здається, дуже важливо такий досвід побачити. Бо ми прекрасно розуміємо, як виглядає негативний, да, там закриті ці клуби, не опалюються, бібліотеки, в які не ходять, де старі книжки.

Але чи є якісь приклади, які би варто поставити як взірець.

МАСЛАК В.О. Простіше негативний. Як взірець я можу сказати Немішаївська сільська.

КРАВЧУК Є.М. Це Київська область. Це якраз ми можемо, до речі, якщо ми будемо на Київщині з виїздом засіданням. Не знаю, чи пан Качний ще є? Але, можливо, ми передаємо, щоб як варіант відвідати.

МАСЛАК В.О. Да, там розвивається якраз культурна сфера і гарний приклад.

НЕГОДА В.А. Пані Євгенія, я можу допомогти. Дуже хороше запитання. Протягом 5 років проводимо Всеукраїнський конкурс з Радою Європи "Кращі практики місцевого самоврядування". І з цих кращих практик ми можемо окремо вивісити у нас на сайті "Децентралізація" саме об'єкти кращих практик, які були розвинуті саме в територіальних громадах. Це буде корисно і для

новоутворених громад, і для обміну досвідом, і просто щоби пересвідчитись, що саме територіальні громади, спроможні громади можуть впоратися з тією темою і більш ефективно працювати.

Я тоді, з вашого дозволу, ми це зробимо за пару днів і розмістимо на сайті, і ми всі побачимо ці кращі практики.

КРАВЧУК Є.М. Ми вам будемо дуже вдячні.

Обов'язково, секретаріат, прослідкуйте, щоб ми отримали цю інформацію і всі члени комітету також могли ознайомитись.

Колеги, будь ласка, у кого є запитання? Бо є, дякую, що ви до кінця з нами: і представники міністерств, і всі, хто виступав, і колеги з комітету. Єдине, що тут такі маленькі квадратики, а я не взяла окуляри.

Да, пані Федина, будь ласка.

ФЕДИНА С.Р. Дякую, пані Євгенія.

Перш за все я б хотіла подякувати усім нашим доповідачам за комплексний аналіз цієї всієї ситуації, що у нас складається. І насправді не стільки запитання, скільки побажання зокрема з місцевого рівня, яке я сьогодні вранці отримала, попередивши, що у нас сьогодні буде така дискусія.

Просять звернути увагу на програму підтримки історико-культурної спадщини. З огляду на децентралізацію ці питання залишаються на місцевому рівні, а ми всі розуміємо, що зокрема в регіонах, в яких особливо багато об'єктів історико-культурної спадщини, що на місцевому суто рівні це неможливо все вирішити. Зокрема закрити питання і реставрації, і підтримки в належному вигляді, і відновлення.

Можливо тут ми маємо подумати, наскільки ми можемо залучити державні програми підтримки?

Наступне це те, що COVID-19 вдарив по закладах культури дуже сильно: зокрема відвідування і надходження до спецфонду. І наразі ми не маємо

компенсаторних виплат. І як місцевим культурним інституціям виживати у цих реаліях, так само маємо якось скласти алгоритм дій.

Далі це є проблема мережі закладів при децентралізації в громадах, коли культурні заклади, як уже сьогодні було слушно згадано, вони кидаються "на залишковий принцип". Тоді будуть говорити про культуру, а часто про освіту і охорону здоров'я, вже коли інші питання вирішені. І дуже часто спостерігається в місцевих громадах, коли основну масу коштів освоєно, коли громада невеличка або не має великого фінансового підґрунтя, що вони віддають там на дороги, на освітлення, на ще інші речі, а коли доходить до культури, виявляється, що і клуб вже там встиг розвалитися за цей час, і що вже немає навколо чого створювати ці всі питання, що люди роз'їхались, а потім нарікають, що молоді немає.

Просто питання в тому, який ми можемо запропонувати механізм, щоб культурні питання не залишалися "за залишковим принципом". І, можливо, щоб це не було одноосібна відповідальність тільки територіальної громади хоча би на перших етапах. Наскільки ми можемо залучити державну підтримку для того, щоб довести культурні заклади чи культурні проекти до певного стабільного діючого вигляду, а тоді вже щоби громада самостійно утримувала ті чи інші об'єкти.

Дякую.

КРАВЧУК Є.М. Дякую.

Чи є ще запитання чи коментарі від колег з комітету?

Я, до речі, хотіла пані Федину підтримати щодо якраз реставрації. Ми про це говорили. І на початку, дійсно, що от схвалив бюджетний комітет збільшення коштів на реставрацію. Тому я знаю, що якраз Львівщина є чи не першою серед областей, на першому місці за кількістю пам'яток історичних.

ФЕДИНА С.Р. Пам'яток. Але так само і вже згадана вами раніше Тернопільщина, там само Чернігівщина.

КРАВЧУК Є.М. Да, найбільша кількість замків на Тернопільщині.

ФЕДИНА С.Р. То є дуже багато просто тих об'єкт, які ми можемо в контексті туристичного потім задіяти і для промоції регіону, і для надходжень до бюджетів місцевих зокрема. Але спочатку і держава мусить допомогти їх довести до певного вигляду, місцеві громади цього не осілять, а швидше за все будуть намагатися ще і позбутися цього тягаря.

КРАВЧУК Є.М. В будь-якому випадку перевагу будуть надавати тим об'єктам, де громада зацікавлена, де вони готові чи співфінансувати, чи включитися щодо там цих туристичних маршрутів і якоїсь інфраструктури для туристів, створення. Це однозначно має бути одним із критеріїв відбору.

З приводу підтримки, власне, ми якраз оці з COVID-19 фонду 1 мільярд гривень повернули секвестрованих тих програм бюджетних, і в тому числі і на підтримку закладів культури через УКФ.

Тому що, однозначно, наприкінці року, я думаю, було б корисно запросити до нас на комітет керівників усіх інститутів, які видавали ці інституційні гранти. Щоб можна було якимось чином підбити підсумки, бо це насправді був такий експеримент, який вдалося швидко зробити. І було б добре побачити, як це спрацювало, який фідбек від інституцій, від тих, хто отримав ці гранти. Було б, я думаю, корисно.

ФЕДИНА С.Р. Я думаю, що і так само було би варто кинути клич серед місцевих громад, щоб вони мали можливість долучитися до цих грантів. Чи до них взагалі надійшла інформація про це? І тут треба було би також запитати в відповідних департаментів облдержадміністрацій, наскільки була ефективно проведена робота з представниками місцевих громад?

Тому що, боюся, оскільки мені от прийшли запити з різних регіонів, вони навіть не знали про ці грантові програми.

КРАВЧУК Є.М. Вони не знають. Да, абсолютно.

І, зрозуміло, що там COVID-19 перебив, не так всі часто їздять. Але оце от... інститутів, які видають гранти в регіони, воно просто необхідне. Бо я теж бачу, що є така певна відсутність інформації. Причому, що у нас є, правильно пан Негода сказав, ті громади, які тільки об'єдналися і тільки будуть з 1 січня переходити на нові, жити в нових умовах. І однозначно вони би мали отримати також цю нову інформацію.

Крім того, що якраз ми розширюємо фінансування і Інституту книги, і УКФ. І там є ці програми, які саме для регіонів. І є лоти нові. Це однозначно цю інформацію нам усім потрібно поширювати.

Так, якщо немає якихось ще пропозицій, то фактично, як і я говорила на початку, ще коли були всі колеги, ми рішення сьогодні не приймаємо. Ми чекаємо додаткові листи до 6 листопада включно, прохання надіслати. Це до кінця тижня, так? Так, до кінця тижня надіслати пропозиції. Всі пропозиції також є в матеріалах, які зараз зібрані від міністерств, від асоціацій. Чекаємо додаткових. І на одному з наступних комітетів приймемо рішення і далі будемо рухатися і в законодавчій площині, і в, очевидно, якихось організаційних моментах співпраці з профільними міністерствами.

Я дуже дякую. Передаю вітання і слова підтримки, бажаю здоров'я нашим колегам, які зараз на лікарняному в зв'язку з COVID-19. Це пані Ірина Констанкевич. Я знаю, що вона з нами як слухач.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Вітаю і дякую.

КРАВЧУК Є.М. Так, видужуйте.

І Тетяна Рябуха. Також не знаю, чи з нами підключилась? Була на початку. Передаємо також їй міцного здоров'я дистанційно! І дуже сподіваємося, що на найближчому засіданні ми вже зможемо усіх побачити.

Все. Дякую, колеги. Якщо немає там додаткових запитань, коментарів, то ми навіть вклались.

ФЕДИНА С.Р. Якщо можна, тільки коротка репліка.

Хотіла, щоб це вже було офіційно зафіксовано. До мене звернулися і так виглядає, що має бути і на комітет надісланий лист від Національної спілки письменників України з проханням провести комітетську зустріч: спільне засідання разом з комітетом, разом з представниками Спілки письменників України. Оскільки в контексті коронавірусу там з'явилося дуже багато навіть не блокувань, а відстрочок і не реалізації програм, які були закладені, що ставить під загрозу взагалі діяльність і спілки, і реалізації багатьох конкурсів, які мали відбутися на державному рівні. І вони дуже просять нашого спільного засідання, на якомусь з наступних засідань комітету, щоб ми могли проговорити шляхи вирішення.

КРАВЧУК Є.М. Я думаю, можна додати як одне з питань на засіданні комітету. Просто додаємо одним з питань, щоб розглянути.

ФЕДИНА С.Р. Дякую.

КРАВЧУК Є.М. Все. Тоді дякую.

Поки ми не маємо дати наступного засідання. Але я думаю, що ми все-таки наступного тижня його проведемо, можливо в ZOOM, в онлайні.

ФЕДИНА С.Р. В ZOOM найкраще.

КРАВЧУК Є.М. Перепрошую, на 11-е число. Хто зможе, буде фізично в Києві, то ми будемо тут. Але він буде доступний в онлайні. 11-го числа, на котру годину? На 11-у годину 11-го числа. Легко запам'ятати.

Все, тоді дуже вам дякую, колеги, представники міністерств, що ви долучилися. Дійсно багато роботи попереду, будемо, я думаю, що до цієї теми повертатись регулярно.

ФОМЕНКО С.В. Дякуємо. До побачення!

НЕГОДА В.А. До побачення!

КРАВЧУК Є.М. До побачення!